

ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง

ภัทรชนม์ รัชตะหิรัญ¹

(วันที่รับบทความ: 19 มกราคม 2565 วันที่แก้ไขบทความ: 20 พฤษภาคม 2565 วันที่ตอบรับบทความ: 14 มิถุนายน 2565)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาลักษณะประชากรศาสตร์ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง และ (3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ คนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง จำนวน 230 คน โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และรวบรวมข้อมูลมาทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA)

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 55.7 มีอายุ 40-49 ปี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3 มีสถานภาพสมรส จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 67.4 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 63.0 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-25,000 บาท จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 30.9 ข้อมูลด้านผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลบวก ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด ในด้านเศรษฐกิจ รองลงมาคือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม และด้านสังคม ตามลำดับ ข้อมูลด้านผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลลบ ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด ในด้านเศรษฐกิจ รองลงมาคือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และ ด้านวัฒนธรรม ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ลักษณะประชากรศาสตร์ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลบวก แตกต่างกัน พบว่า เพศ และอายุ ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลบวก ไม่แตกต่างกันในภาพรวม และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เพศ และอายุ ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลบวก แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลบวก ไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวม และรายด้านที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

¹คณะศิลปศาสตร์ วิทยาลัยอินเตอร์เทคโนโลยี (ผู้รับผิดชอบบทความ)

e-mail: pattarachon.r@gmail.com

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ลักษณะประชากรศาสตร์ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ แตกต่างกัน พบว่า เพศ และอายุของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ ไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวม และรายด้าน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ ไม่แตกต่างกันในภาพรวม และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยระดับการศึกษา ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ ไม่แตกต่างกันในภาพรวม และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการศึกษา ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ แตกต่างกัน ในด้านสังคม และด้านวัฒนธรรม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากผลการศึกษาเรื่อง ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัยดังนี้

เนื่องจากชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเป็นจำนวนมาก จนเกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิต และค่านิยมของคนในชุมชน ดังนั้น ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ควรมีการจัดประชุมโดยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นถึงแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยว ทั้งในด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการจัดสรรผลประโยชน์ที่คนในชุมชนจะได้รับอย่างเหมาะสม และทำเทียมกัน รวมไปถึง การจัดอบรมให้ความรู้แก่คนในชุมชนให้เห็นถึงความสำคัญของวิถีชีวิต และค่านิยมดั้งเดิมของสังคม การวางแผนการจัดระเบียบสิ่งก่อสร้างที่พิกและสถานที่ท่องเที่ยว ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม เพื่อเป็นการป้องกันและรักษาภูมิทัศน์เดิมให้คงอยู่และพัฒนาชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวควบคู่กันไป

คำหลัก: ผลกระทบของการท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่น

ประเภทของบทความ: บทความวิจัย

Impact of Tourism towards a Local Community at Ban Mae Jaem Community, Lampang Province

Pattarachon Ratchatahirun¹

(Received: January 19, 2022; Revised: May 20, 2022; Accepted: June 14, 2022)

Abstract

The research aimed to (1) study the demographic character of Ban Mae Jaem community, Lampang Province, (2) study the positive impact factor of tourism had affected to Ban Mae Jaem community, Lampang Province in a positive aspect, (3) study the positive impact factor of tourism had affected to Ban Mae Jaem community, Lampang Province in a negative aspect. The representative sample was local people at Ban Mae Jaem community, Lampang Province 230 samples, collected data were conducted by questionnaires, and collect data for analysis by using statistics, frequency Distributions, percentage, mean, standard deviation, hypothesis-testing use analysis of statistical of One-way Anova.

The result showed that: the majority of respondents were male up to 128 samples as a percentage of 55.7, average age 40-49 up to 72 samples as a percentage of 31.3, married status up to 155 samples as a percentage of 67.4, education in Bachelor's degree up to 145 samples as a percentage of 63.0, average income monthly 20,001-25,000 Baht up to 71 samples as a percentage of 33.9,

The aspect data had affected to the tourism of community in the positive aspect of Ban Mae Jaem community, Lampang Province, it had the highest level of decision in the economy, the second was the environment, culture, and society respectively.

The aspect data had affected to the tourism of community in the negative aspect of Ban Mae Jaem community, Lampang Province, it had the highest level of decision in the economy, the second was the environment, society, and culture respectively.

The hypothesis-testing 1: there was a difference in the demographic character of Ban Mae Jaem community, Lampang Province, it had affected the tourism of community in positive aspect: the difference; found that: There were differences in gender and age of Ban Mae Jaem community, Lampang Province had affected the tourism of community in a positive aspect: overall was not different and considered in each item, shown that: the difference in gender and age of Ban Mae Jaem community, Lampang Province. It had affected the tourism of community in a positive aspect: difference at statistical significance level .05. And differences in status, education,

¹Faculty of Liberal Arts, Lampang Inter-Tech College (corresponding author)
e-mail: pattarachon.r@gmail.com

and monthly income of Ban Mae Jaem community, Lampang Province had affected the tourism of community in a positive aspect; not different both in overall and income at statistical significance level .05.

The hypothesis-testing 2: there was a difference in the demographic character of Ban Mae Jaem community, Lampang Province, it had affected the tourism of community in negative aspect: the difference; found that: There were differences in gender and age of Ban Mae Jaem community, Lampang Province had affected the tourism of community in a negative aspect: not different in both overall and income at statistical significance level .05.

Also, differences in status, education, and monthly income of Ban Mae Jaem community, Lampang Province. It had affected the tourism of community in a negative aspect; overall was not different and considered in each item, shown that; the difference in status, education, and monthly income of Ban Mae Jaem community, Lampang Province. It had affected the tourism of community in a negative aspect: difference at statistical significance level .05.

Finally, differences in the education of Ban Mae Jaem community, Lampang Province. It had affected the tourism of community in a negative aspect; overall was not different and considered in each item, shown that; the difference in the education of Ban Mae Jaem community, Lampang Province. It had affected the tourism of community in a negative aspect, the difference; in society and culture at statistical significance level .05.

The study result on the impact of the tourism had affected to Ban Mae Jaem community, Lampang Province, the researcher had suggestions as follows:

Due to the Ban Mae Jaem community, Lampang Province has a lot of tourists coming to visit this affected the way of life And the values of the people in the community, therefore, Ban Mae Jaem community, Lampang Province should organize a meeting where people in the community can participate in expressing opinions on the guidelines for tourism management, both in terms of sharing the benefits received from tourism in order to allocate benefits that people in the community will receive appropriate and equal including organizing training to educate people in the community to see the importance of the way of life and traditional values of society, planning and organizing of buildings, accommodation and attractions in accordance with the culture in order to protect and conserve the original landscape to exist and develop communities to support tourism together.

Keywords: Impact of tourism, Local community

Type of Article: Research Article

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากรายงานการสำรวจเทรนด์การท่องเที่ยวในประเทศไทยปี พ.ศ. 2562 โดย Airbnb พบว่า ร้อยละ 84 ต้องการท่องเที่ยวแบบใช้ชีวิตเหมือนคนท้องถิ่น และใช้จ่ายไปกับร้านอาหารในชุมชนมากที่สุดกว่า 1.7 พันล้านบาท และจากข้อมูลของ Expedia ที่ทำการเจาะลึกข้อมูลการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2561 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมเลือกจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวเป็นแหล่งชุมชนท้องถิ่นที่อยู่ในเมืองรอง เช่น สกลนคร นครพนม น่าน เป็นต้น และมีอัตราการท่องเที่ยวลักษณะนี้เพิ่มสูงขึ้นกว่าร้อยละ 50 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2560 สะท้อนให้เห็นว่าในปัจจุบันการท่องเที่ยวตามรอยวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนต่างๆ ซึ่งเป็นแหล่งการท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ในด้านทรัพยากร สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Government Saving Bank Research, 2019)

ชุมชนบ้านแม่แจ่ม ถือได้ว่าเป็นชุมชนหมู่บ้านท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดลำปาง เป็นพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นอัตลักษณ์ที่หลากหลาย ทั้งทางด้านศิลปะ วัฒนธรรม วิถีชีวิต ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนยังเป็นพื้นที่ที่มีมนต์เสน่ห์ด้วยภูมิประเทศอันโดดเด่นมีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ และมีเส้นทางถนนที่สามารถจะเชื่อมโยงต่อไปยังพื้นที่จังหวัดใกล้เคียงได้ และตลอดเส้นทางจะมีวิวทิวทัศน์และสถานที่ทางธรรมชาติที่สวยงามอีกหลายแห่ง (Lampang Public Relation Officer, 2018) วิถีชีวิตของคนบ้านแม่แจ่มชุมชนชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นชาวไทยภูเขาเผ่าเย้าและมูเซอ ในฤดูกาลต่าง ๆ จะมีผลผลิตให้เก็บเกี่ยวแตกต่างกันไป เช่น ช่วงอากาศหนาว ได้แก่ บัวย ช่วงหน้าร้อน ได้แก่ เซอร์และสาลี ช่วงฤดูฝน ได้แก่ อะโวคาโด ลูกพลับและเสาวรส ส่วนปลายฝนต้นหนาว ได้แก่ กาแฟ แต่ไม่ว่าฤดูไหนผลผลิตหลักของชาวบ้านคือ แมคคาเดเมีย เพราะฉะนั้นการมาเยือนบ้านแม่แจ่ม ก็จะเห็นความเขียวชอุ่มรอบด้านเสมอ นอกจากอาชีพหลักในการทำไร่พืชเมืองหนาวแล้ว ชาวบ้านแม่แจ่มยังมีอาชีพเสริมคือ การทอผ้าส่งให้ศูนย์ศิลปาชีพ และการจักสานจากไม้ไผ่ทั้งหมดนี้เป็นภาพสะท้อนการวิถีชีวิตที่อยู่กันอย่างเรียบง่าย พอเพียง ยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีที่ตนนับถือปฏิบัติกันมาแต่ช้านาน และที่สำคัญคือมีน้ำใจต่อกันเปรียบเสมือนดังญาติพี่น้อง (Tourism Authority of Thailand, 2020) ถือได้ว่าชุมชนบ้านแม่แจ่มเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีความน่าสนใจต่อการท่องเที่ยวตามรอยวิถีดั้งเดิมของชุมชนเป็นอย่างมาก

นอกจากการท่องเที่ยวตามรอยวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนจะทำให้ชุมชนกลับมาได้รับความนิยมและเกิดรายได้จากการท่องเที่ยวหมุนเวียนในชุมชนเพิ่มขึ้นแล้วนั้นแต่ก็อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนตามมาได้อาจด้วยเพราะแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวจะเป็นแรงดึงดูดให้นักลงทุนหรือผู้ประกอบการจากภายนอกเข้ามาลงทุนในชุมชนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ซึ่งอาจคำนึงถึงผลกระทบต่อชุมชนไม่มากเท่าที่ควร ประกอบกับชุมชนอาจจะยังไม่มีความรู้ด้านการบริหารจัดการ การวางแผนเพื่อความยั่งยืน หรือแม้กระทั่งการปรับตัวต่าง ๆ ของชุมชน ที่อาจจะไม่ทันตามสภาพเหตุการณ์ภายในชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น วิถีชีวิตดั้งเดิมอาจถูกกลืนหายไปตามผู้ที่เข้ามาใหม่จากการที่ผู้ประกอบการจากภายนอกเข้ามาทดแทนผู้คนในชุมชนเดิมที่ย้ายออกไปอันอาจเกิดจากการขายที่ดิน หรือปัญหาทรัพยากรของชุมชนเสื่อมโทรม การจัดการขยะ หรือ ของเสียในชุมชนที่มีมากขึ้น เป็นต้น (Government Saving Bank Research, 2019)

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง เนื่องจากคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ยังอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ชนบทที่ต้องอาศัยทรัพยากรธรรมชาติในป่าเขาเพื่อยังชีพ และมีชีวิตผูกพันอยู่กับธรรมชาติอย่างแนบ

แน่น เมื่อมีการพัฒนาการท่องเที่ยวเกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่น ทำให้ชุมชนขยายตัวอย่างรวดเร็ว และก่อให้เกิดผลกระทบโดยตรงต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งด้านบวก และด้านลบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะทราบถึงปัญหา และความต้องการของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปางได้อย่างยั่งยืนสืบไป

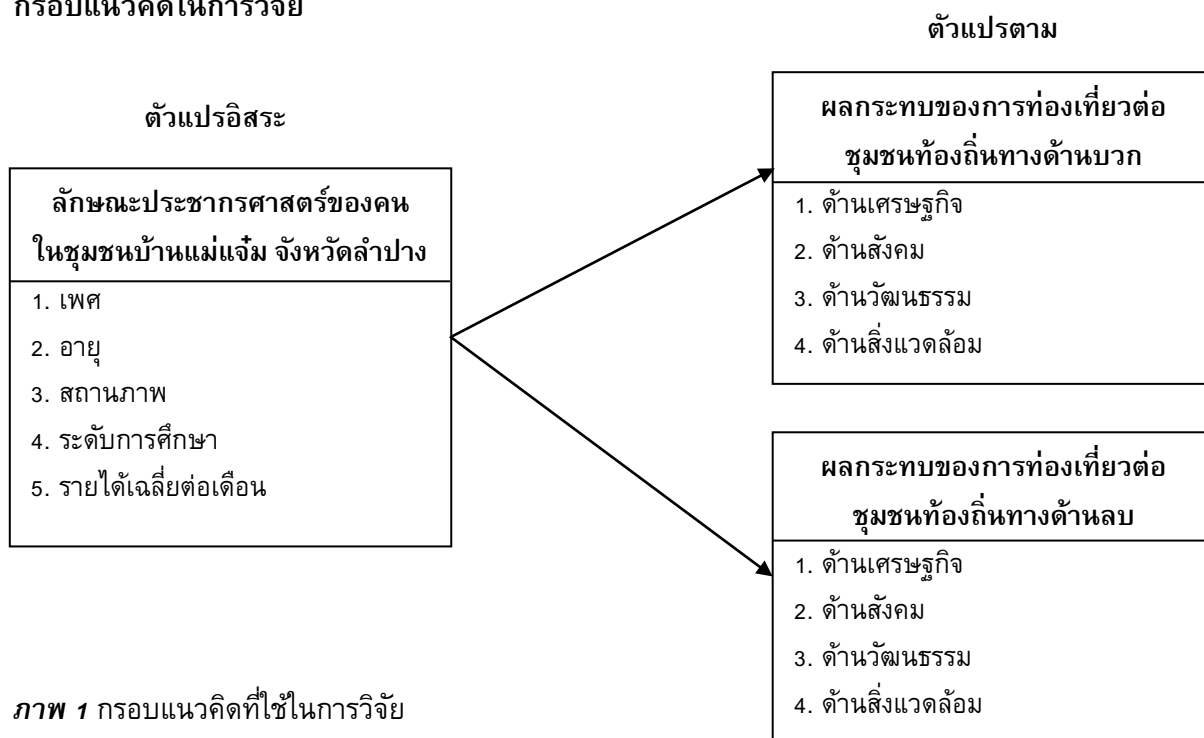
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะประชากรศาสตร์ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่นชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ในด้านผลบวก
3. เพื่อศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ในด้าน ผลลบ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง สามารถนำผลข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาวางแผนและปรับปรุงการท่องเที่ยวชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัด ลำปาง ทั้งในด้านของนโยบายในการบริหารจัดการ หลักการปฏิบัติของคนในชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว อีกทั้งแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นอื่น ๆ หรือชุมชนที่กำลังพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นที่ประสบปัญหาหรือได้รับที่ได้รับความกระทบจากการท่องเที่ยว สามารถนำข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัย ไปใช้ในการวางแผนและบริหารจัดการ แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น เพื่อให้คงไว้ซึ่งวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในชุมชน ทำให้เกิดรายได้และรักษาวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในชุมชนท้องถิ่น เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากกรอบแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ภายใต้กรอบแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวด้านผลบวก และผลลบของ Jittangwattana and Srikumpa (2014) อันได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ คนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง จำนวน 242 หลังคาเรือนมีประชากรจำนวน 546 คน สามารถให้ข้อมูลได้ตามรายชื่อในบัญชีเลือกตั้งจำนวน 437 คน (ผู้ใหญ่บ้านสมบัติ ปาแก้ว ให้ข้อมูลวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2563)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ คนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ตามรายชื่อในบัญชีเลือกตั้ง จำนวน 437 คน ซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างและสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.1 การกำหนดขนาดตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การคำนวณสูตรของ Yamane ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดของประชากร

e คือ ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง กำหนดให้เท่ากับ 0.05

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความคลาดเคลื่อนของข้อมูล 5% เมื่อแทนค่าในสูตรได้ผลดังนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{437}{1 + (437)(0.05)^2} \\ &= 230.8 \end{aligned}$$

ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการคำนวณที่ระดับความคลาดเคลื่อนของข้อมูล 5% ได้ขนาดตัวอย่างทั้งสิ้น 230.8 คน

2.2 การสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการประเมินผล และวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้ขนาด กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 230 คน

3. ลักษณะของเครื่องมือ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (questionnaire) เรื่องผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง โดยแบ่งโครงสร้างคำถามออกเป็น 4 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะประชากรศาสตร์ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ภายใต้กรอบประชากรศาสตร์ อันได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยมีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (check list) ตามที่กำหนดไว้

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ภายใต้กรอบแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวด้านผลบวกของ Jittangwattana and Srikumpa (2014) อันได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ภายใต้กรอบแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวด้านผลลบของ Jittangwattana and Srikumpa (2014) อันได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม

โดยส่วนที่ 2 และ 3 เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ตามรูปแบบของ Likert's Scale

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง โดยมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างจำนวน 230 ชุด ให้แก่คนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) วันที่ 25-29 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2563 จนครบ 230 ชุด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมด 230 ชุดมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องในการตอบแบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS โดยวิธีทางสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

5.1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะประชากรศาสตร์ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ (Percentage)

5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ภายใต้กรอบแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวด้านผลบวก และด้านผลลบของ Jittangwattana and Srikumpa (2014) อันได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม วิเคราะห์โดยการแปลผลคะแนนจะใช้การตัดสินแบบอิงเกณฑ์ในการวัดครั้งนี้ออกเป็น 5 ระดับโดยใช้สูตรการคำนวณหาอัตราภาคชั้น

$$\begin{aligned}\text{อัตราภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{5 - 1} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80\end{aligned}$$

จะได้เกณฑ์การวัดระดับคะแนนที่แบ่งเป็น 5 ช่วง ดังนี้

4.21-5.00 หมายถึง มีผลกระทบอยู่ในระดับมากที่สุด

3.41-4.20	หมายถึง	มีผลกระทบอยู่ในระดับมาก
2.61-3.40	หมายถึง	มีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง
1.81-2.60	หมายถึง	มีผลกระทบอยู่ในระดับน้อย
1.00-1.80	หมายถึง	มีผลกระทบอยู่ในระดับน้อยที่สุด

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีสถิติที่ใช้ในการวิจัย 2 ประเภท

6.1 สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statics) จะใช้อธิบายถึงลักษณะข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency), ร้อยละ (percentage), ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation--SD)

6.2 สถิติเชิงอ้างอิง หรือสถิติเชิงอนุมาน (Inferential or Inductive Statics) จะใช้ทดสอบสมมติฐานการวิจัย ได้แก่ ค่าทดสอบ t test เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง และจำแนกตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน ทางเดียว (One-way Anova: F test)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของ ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 128 คน มีอายุ 40 - 49 ปี จำนวน 72 คน มีสถานภาพสมรส จำนวน 155 คน มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 145 คน และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-25,000 บาท จำนวน 71 คน (ดูตาราง 1)

ตาราง 1

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	128	55.7
หญิง	102	44.3
2. อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	2	0.9
21-29 ปี	31	13.5
30-39 ปี	65	28.3
40-49 ปี	72	31.3
50-59 ปี	39	17.0
60 ปี ขึ้นไป	21	9.1
3. สถานภาพ		
โสด	75	32.6
สมรส	155	67.4

หย่าร้าง	-	-
4. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	78	33.9
ปริญญาตรี	145	63.0
สูงกว่าปริญญาตรี	7	3.0
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	8	3.5
10,001-15,000 บาท	24	10.4
15,001-20,000 บาท	51	22.2
20,001-25,000 บาท	71	30.9
25,001-30,000 บาท	43	18.7
30,001 บาทขึ้นไป	33	14.3
รวม	230	100

ข้อมูลด้านผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลบวกของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุดในด้านเศรษฐกิจ รองลงมาคือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม และด้านสังคมตามลำดับ (ดูตาราง 2)

ตาราง 2

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลบวกด้านต่าง ๆ ในภาพรวม

ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลบวก	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. ด้านเศรษฐกิจ	4.40	0.44	มากที่สุด
2. ด้านสังคม	4.07	0.66	มาก
3. ด้านวัฒนธรรม	4.23	0.42	มากที่สุด
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	4.26	0.56	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.22	0.42	มากที่สุด

ข้อมูลด้านผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลลบ ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด ในด้านเศรษฐกิจ รองลงมาคือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรมตามลำดับ ดังตาราง 3

ตาราง 3

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการตัดสินใจของผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลลบ ด้านต่าง ๆ ในภาพรวม

ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลลบ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. ด้านเศรษฐกิจ	2.85	1.12	ปานกลาง
2. ด้านสังคม	1.38	0.33	น้อยที่สุด
3. ด้านวัฒนธรรม	1.33	0.29	น้อยที่สุด
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	1.46	0.40	น้อยที่สุด
เฉลี่ยรวม	1.75	0.37	น้อยที่สุด

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ลักษณะประชากรศาสตร์ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ แตกต่างกัน พบว่า

เพศ ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ ไม่แตกต่างกันในภาพรวม และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เพศ ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ แตกต่างกัน ในด้านสิ่งแวดล้อม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

อายุ ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ ไม่แตกต่างกันในภาพรวม และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อายุ ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ แตกต่างกัน ในด้านวัฒนธรรม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ ไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวม และรายด้านที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ลักษณะประชากรศาสตร์ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ แตกต่างกัน พบว่า

เพศ และอายุ ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ ไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวม และรายด้าน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

สถานภาพ ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ ไม่แตกต่างกันในภาพรวม และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สถานภาพ ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ แตกต่างกัน ในด้านเศรษฐกิจ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ระดับการศึกษา ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ ไม่แตกต่างกันในภาพรวม และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการศึกษา ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ แตกต่างกัน ในด้านสังคม และด้านวัฒนธรรม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ ไม่แตกต่างกันในภาพรวม และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ที่แตกต่างกัน มีผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่นทางด้านผลลบ แตกต่างกัน ในด้านสิ่งแวดล้อม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาเรื่องผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ทางด้านผลบวก ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลบวก มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดในช่วง การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างสรรค์อาชีพ และการจ้างงานแก่ชุมชนท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Krachaechan (2020) ได้กล่าวไว้ว่า ผลกระทบต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนทางสังคมในด้านบวกในระดับดีมากทางด้านเศรษฐกิจ ทั้งนี้เนื่องมาจากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแต่ละครั้งนักท่องเที่ยวจะนำเงินมาใช้จ่ายในการท่องเที่ยวจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นการเช่าที่พัก ซื้ออาหาร หรือแม้กระทั่งการซื้อของฝากจึงเป็นการส่งเสริมให้ชาวบ้านในบริเวณนั้นมีอาชีพเสริมเพิ่มขึ้นมีรายได้มากขึ้น และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2. ด้านสังคม พบว่า ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลบวก มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดในช่วง การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างสรรค์ความเจริญทางสังคมแก่ชุมชนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Techataweewan (2008) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อสังคม คือ การท่องเที่ยวมีส่วนในการพัฒนา สร้างสรรค์ความเจริญทางสังคมให้เกิดแก่ท้องถิ่น ก่อให้เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมและส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีของมนุษยชาติ

3. ด้านวัฒนธรรม พบว่า ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลบวก มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดในช่วง การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการใช้วัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว Department of Tourism (2019) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มด้านการท่องเที่ยว และอำนวยความสะดวกมาสู่ประเทศชาติเป็นอย่างมาก โดยการท่องเที่ยวช่วยสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างนักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่นจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามต่อกัน อีกทั้งยังช่วยกระตุ้นการนำประเพณี วัฒนธรรมประจำท้องถิ่นมาเผยแพร่ เพื่อเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ห่วงแหนในมรดกและศิลปวัฒนธรรมของตน ตลอดจนรักษา สิ่งแวดล้อมและช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวให้คงอยู่ตลอดไป

4. ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลบวก มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดในช่วง การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการช่วยรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Designated Area for Sustainable Tourism Administration (2018) ที่ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวชุมชนมีผลเชิงบวกหลายประการ เช่น ทำให้ชุมชนเกิดศักดิ์ศรี คงความเป็นเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ เกิดความหวงแหนในทรัพยากรชุมชน เกิดความภาคภูมิใจในวิถีรากเหง้าของตน เกิดความยั่งยืนอยู่บนพื้นฐานของความเป็นชุมชน การอนุรักษ์วิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่น และการรักษาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ภายใต้การมีส่วนร่วมในการดำเนินการของชุมชน

ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ทางด้านผลลบ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลลบ มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดในข้อ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาค่าใช้จ่ายการจัดชุมชนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ Tourism Authority of Thailand (2021) ที่ได้กล่าวว่า ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจในด้านลบ คือ เกิดการเปลี่ยนแปลงอาชีพหลัก ค่าครองชีพสูง การว่างงานความไม่คุ้มค่าในการลงทุน ยกตัวอย่างเช่น การเปลี่ยนแปลงอาชีพจากชาวไร่ชาวนามาทำ งานด้านการท่องเที่ยวจะทำให้เกิดปัญหาผลผลิตผลการเกษตรลดลงในขณะที่ความต้องการเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวมาร่วมกันร่วมใช้ ราคาสินค้าที่จำ เป็นในชีวิตประจำวันก็เพิ่มขึ้นทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้น และเกิดลักษณะความเป็นฤดูกาลของการท่องเที่ยวอาจทำให้เกิดปัญหาการว่างงาน รวมถึงความไม่คุ้มค่าในการลงทุนตามมา

2. ด้านสังคม พบว่า ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลลบ มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดในข้อ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและค่านิยมของสังคมชุมชนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Meebua, Uejitmet, and Subsin (2017) ได้ศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนหมู่บ้านคีรีวงจากการท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ค่านิยมของสังคมในชุมชนเพิ่มขึ้น ชุมชนเข้าถึงความทันสมัยนำเอาความทันสมัยนั้นมาใช้ในวิถีของชุมชน เช่น ลักษณะของการสร้างอาคารบ้านเรือนแบบสมัยใหม่ ทำให้บ้านเรือนแบบเก่าเริ่มหายไป ร้านค้าในชุมชนเริ่มมีลักษณะอาคารแบบในเมืองมาวางอยู่ในหุบเขา จนทำลายทัศนียภาพและบรรยากาศธรรมชาติ

3. ด้านวัฒนธรรม พบว่า ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลลบ มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดในข้อ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Klinmuenwai and Sucharitkul (2022) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านวัฒนธรรม เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดปัญหาการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น ทำให้วัฒนธรรมและการใช้ชีวิตในชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมดั้งเดิมบางอย่างสูญหายไป

4. ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น ทางด้านผลลบ มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดในข้อ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาทำลายภูมิทัศน์ของชุมชนท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Likitsarun (2019) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบทางการท่องเที่ยวต่อชุมชนรอบบริเวณอุทยานแห่งชาติพุเตย จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า ระดับของผลกระทบทางการท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยที่ส่งผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมมากที่สุด ได้แก่ ธรรมชาติมีความเสื่อมโทรม

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านเศรษฐกิจ ทางด้านชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ควรมีการจัดประชุมถึงแนวทางในการจัดการ ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ ของชุมชนในท้องถิ่น โดยให้ผู้นำชุมชนเป็นแกนนำและให้คนให้ชุมชนทุก

คนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น โดยมีการจัดสรรผลประโยชน์ที่คนในชุมชนจะได้รับอย่างเหมาะสม และเท่าเทียมกัน เพื่อป้องกันปัญหาการแก่งแย่งผลประโยชน์ ของคนในชุมชน

2. ด้านสังคม เนื่องจากชุมชนมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเป็นจำนวนมาก จนเกิดผลกระทบทำให้วิถีชีวิตและค่านิยมของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น ทางด้านชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้และให้คนในชุมชนเห็นถึงความสำคัญของวิถีชีวิต และค่านิยมดั้งเดิมของสังคม อีกทั้งควรให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการสอดแทรกและให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตและค่านิยมของคนในชุมชนให้แก่นักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการรักษาวิถีชีวิตและค่านิยมเดิมของสังคมชุมชนท้องถิ่นไว้

3. ด้านวัฒนธรรม เมื่อชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงเป็นเมืองท่องเที่ยว คนในชุมชนเกิดการเลียนแบบวัฒนธรรมต่างถิ่นมากขึ้น เช่น ในด้านการแต่งกาย คนในชุมชนนิยมแต่งกายท้องถิ่นหรือแบบพื้นเมื่อน้อยลง ส่งผลให้วิถีชีวิต วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี มีการเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น ผู้นำชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ควรจัดตั้งคณะบริหารแหล่งท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมทางด้านวัฒนธรรม และร่วมมือกับคนในชุมชนในการกันจัดทำแผนบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยส่งเสริมทางด้านวัฒนธรรม เช่น การจัดกิจกรรมตามประเพณีดั้งเดิมต่าง ๆ เพื่อเป็นการรักษาวิถีชีวิต วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีไว้

4. ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า มีการก่อสร้างที่พักและสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว จึงส่งผลให้เกิดปัญหาการทำลายภูมิทัศน์ของชุมชนท้องถิ่น ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ควรมีการวางแผนการพัฒนาภูมิทัศน์ ในด้านอาคารสิ่งก่อสร้าง และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม เพื่อเป็นการป้องกันและรักษาภูมิทัศน์เดิมให้คงอยู่และพัฒนาชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวควบคู่กันไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่ง ด้วยความกรุณาอย่างสูงของคุณสมบัติ ปาแก้ว ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง และคนในชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปางทุกท่านที่ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำและเสนอข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ จนทำให้งานวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัยจนสามารถนำความรู้มาใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัว และเพื่อนๆ ทุกคน ผู้ซึ่งเป็นทั้งแรงบันดาลใจคอยให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยหวังว่า ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจที่จะศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น ณ ชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ได้เป็นอย่างดีสืบไป

References

- Designated Area for Sustainable Tourism Administration (Public Organization). (2019). *Standard criteria handbook of community based tourism management*. Bangkok: Designated Area for Sustainable Tourism Administration (Public Organization). (in Thai)
- Government Saving Bank Research (2019). *Community-based tourism sustainability*. Retrieved December 20 2018, from https://www.gsbresearch.or.th/wp-content/uploads/2019/10/GR_report_travel_detail.pdf (in Thai)
- Jittangwattana, B., & Srikumpa, P. (2014). *Sustainable tourism development* (2th ed.). Nonthaburi: Dhammasan. (in Thai)
- Klinmuenwai, K., & Sucharitkul, J. (2022). The impact of tourism affects the local community of khong District, Nakhon Ratchasima province. *Rajapark Journal*, 16(44), 56-72. (in Thai)
- Lampang Public Relation Officer. (2018,). *The Mae Jam Community Was Ready to Open a Village to Welcome Tourists Visit the Way of Life in Touch with Nature from 1-2 December 2018*. Retrieved October 15, 2008, from https://thainews.prd.go.th/th/news/print_news/TNECO6111300010019
- Likitsarun, N. (2019). Impacts of tourism on communities around the area of Phu Toei National Park Suphanburi province. *Journal of Sports Science and Health*, 20(2), 139-150. (in Thai)
- Meebua, S., Uejitmet, W., & Subsin, W. (2017). Changes in the way of life and the impact of tourism on the local way of Kiriwong life. *Narkbhutparitat Journal*, 9(1), 128-139. (in Thai)
- Nantapanit, S. (2009). *6 Years gender and development research institute/text by Maytinee Bhongsvej; edited by Suteera Thomson*. Bangkok: Gender and Development Research Institute : Association for the Promotion of the Status of Women.
- Pariwutti, A. (2010). *Seminar on "brand identity: creating chains gay sexuality male homosexuals in the Thai media."* Retrieved November 14, 2016, from www.teen.Path.net.html
- Tansawaswong, P. (2015). *The concept, theory, methodology in the study of sexuality*. Documents
- Techataweewan, S. (2008). *Behavior of tourist* (teaching publication). Khon Kaen: Khon Kaen University. (in Thai)
- Tourism Authority of Thailand. (2020). Mae Jam, Lampang agricultural tourism route. Retrieved December 20 2018, from <https://sukjaistation.tourismthailand.org/view/tour/1420> (in Thai)
- Tourism Authority of Thailand. (2021). *National action plan for ecotourism*. Bangkok: Conservation Division, Tourism Authority of Thailand. (in Thai)
- Wongwareatip, V. (2016). *Gender diversity in Thai learning*. Bangkok: Foundation for Gender Rights and Justice.